

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету педагогічної освіти
Д.Д.Герцок
2023 р.

ПРОГРАМА
ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА. ЛОГОПЕДІЯ

для студентів
спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (ОР Бакалавр)

Кваліфікація: бакалавр спеціальної освіти, логопед

Денна та заочна форма навчання

2022-2023 навчальний рік

Програма державного кваліфікаційного іспиту «Корекційна педагогіка. Логопедія» розроблена для студентів освітнього рівня бакалавр, спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра спеціальної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Породько М.І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти
Бущак О.О., асистент кафедри спеціальної освіти

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол № 7 від «3» квітня 2023 року

Завідувач кафедри проф. Острівська К.О.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

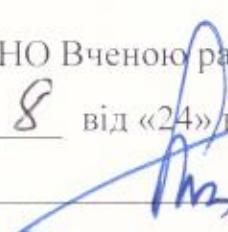
на навчально-методичній комісії факультету педагогічної освіти

Протокол № 5 від «21» квітня 2023 року

Голова НМК доц. Нос Л. С.

ЗАТВЕРДЖЕНО Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол № 8 від «24» квітня 2023 року

Голова доц. Геррюк Д.Д.

1.1. Пояснювальна записка

Державний кваліфікаційний іспит «Корекційна педагогіка. Логопедія» є одним із видів підсумкової атестації випускників, що має на меті узагальнити і визначити рівень професійної компетентності випускників бакалаврату до професійної діяльності за фахом.

Програму державного кваліфікаційного іспиту «Корекційна педагогіка. Логопедія» розроблено з урахуванням теоретичних знань та практичних вмінь майбутніх фахівців спеціальності «Спеціальна освіта».

Основна мета державного кваліфікаційного іспиту випускника першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності «Спеціальна освіта» - визначити професійні знання випускника до зазначених в освітньо-професійній програмі результатів навчання та їх готовності до самостійної професійної діяльності за фахом.

Фахові компетентності спеціальності (ФК), якими мають володіти випускники освітнього рівня бакалавр

СК.-2 Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах; реабілітаційних установах тощо.

СК.-3 Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодії, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

СК.-4 Проектувальна (загальна та з урахуванням нозології). Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування

власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей особи; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

СК.-5 Організаційна (відповідно нозології) Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організовувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

СК.-6. Психологічна компетентність (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів навчального, корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейропсихологічна, психолінгвістична тощо.

Здатність до застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

СК.-7. Медико-біологічна компетентність (загальна та відповідно до нозології). Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту корекційного, навчально-реабілітаційного процесу відповідної освітньої галузі. Здатність оцінити структуру дефекту при психофізичних порушеннях (мовлення, інтелекту, функцій опорно-рухових та сенсорних систем); потенційні можливості розвитку різних сторін особистості кожної з категорій дітей з такими порушеннями; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку дітей з мовленнєвими, сенсорним, інтелектуальними порушеннями.

Складниками медико-біологічної компетентності є анатомо-фізіологічна, генетична, неврологічна, клінічна, психопатологічна тощо (складники компетентності заповнюються відповідно до нозології).

СК.-8. Корекційно-зориситована компетентність. Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння

засобами та методами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організовувати інклузивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типів закладів підпорядкованих МОН, МОЗ, Мінсоцполітики України.

Програмні результати навчання

- РН 1. Знання про теоретичні аспекти особливостей розвитку і освіти людини, яка має обмежені можливості життєдіяльності, особливостей становлення і соціалізації її як особистості.
- РН 2. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач спеціальності.
- РН 3. Здатність продемонструвати знання та навики щодо проведення експериментів, збору даних та моделювання психологічних характеристик особи;
- РН 4. Застосовувати принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.
- РН 5. Застосовувати сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей з особливими потребами з метою створення адекватних корекційних програм їх розвитку
- РН 10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
- РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.
- РН 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.
- РН 13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.
- РН 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклузивної освіти.
- РН 15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та технології.

РН 18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РН 19. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

РН 20. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів.

РН 21. Володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами.

РН 22. Створювати відповідний клімат у корекційно-педагогічному та інклюзивному середовищі

Державний кваліфікаційний іспит складається з трьох питань. До першого та другого питання при складанні екзаменаційних білетів включено матеріал теоретичного характеру. Третє питання передбачає вміння студента застосовувати теоретичні знання на практиці.

Така структура дає можливість творчо підійти до формування екзаменаційних білетів, охопити всі розділи з освітньо-професійної програми.

Зразок екзаменаційного білета:

Білет №_____

1. Категорії порушень розвитку, причини їх виникнення. Поняття про корекцію. Стратегії корекційної роботи.
2. Загальні вимоги до корекційних занять. Основні методичні вимоги до проведення логопедичних занять. Структура логопедичного заняття. Організація робочого місця логопеда. Ведення документації
3. Визначте послідовність організації діагностики рухомості артикуляційного апарату. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості стосовно специфіки порушень. Наведіть приклади порушень артикуляції при порушеннях мовлення.

Кожне питання містить структурні компоненти, що для випускника є орієнтиром або навіть умовним планом відповіді на екзамені.

1.2. Критерії та норми оцінювання

Оцінювати відповіді студентів необхідно за відомими усталеними вимогами та нормами. Потрібно зважати на змістовність, аргументованість, творчий аспект відповіді, культуру мовлення, педагогічне бачення і конструктивний підхід випускника, його інтелект, вміння аналізувати, виділяти головні закономірності, висловлювати власні судження.

Шкала оцінювання: Університету , національна та ECTS

Оцінка в балах	Визначення	За національною шкалою
		Екзаменаційна оцінка
90 – 100	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>
85-89	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>
75-84	<i>Добре</i>	
65-74	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>
51-64	<i>Достатньо</i>	

Знання студента оцінюються за чотирибальною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Оцінка "відмінно" ставиться студенту в такому випадку: дана повна правильна і ґрунтовна відповідь на поставлене теоретичне питання; наведені всі необхідні методологічні, за необхідності графічні матеріали, які розкривають суть поставленого питання; проведено ґрунтовний аналіз проблеми та зроблені висновки в напрямі її вирішення.

Оцінка «добре» ставиться студенту в такому випадку: правильно і з достатньою повнотою викладено суть поставленого питання; приведені аргументи викладають суть поставленого питання в цілому; вирішус поставлену задачу в повному обсязі; допущено несуттєві неточності у висвітленні поставлених питань.

Оцінка «задовільно» ставиться студенту в такому випадку: за загальні знання і розуміння основного матеріалу як теоретичної, так і практичної частини завдання; у відповідях немає чіткості, логіки і послідовності викладення матеріалу; не повністю висвітлено суть питання; зокрема, не вистачає необхідних аргументів, які розкривають суть поставлених питань.

1.3. Зміст програми державного кваліфікаційного іспиту

До першого та другого питання при складанні екзаменаційних білетів включено матеріал теоретичного характеру. Третє питання передбачає вміння студента застосовувати теоретичні знання при виконанні завдань практичного характеру: точність підбору завдань, ігрових вправ; вміння дати чітку інструкцію виконання та продемонструвати хід заняття

Корекційна педагогіка

Модуль 1. Основні теоретичні засади корекційної педагогіки

Тема 1. Основні поняття спеціальної педагогіки

Об'єкт, предмет, мета та завдання педагогіки (загальної, спеціальної). Галузі спеціальної педагогіки. Назвати принципи спеціальної освіти. Місце спеціальної педагогіки у системі педагогічних наук, зв'язок з іншими науками. Найважливіші правові документи, в яких закріплені права осіб із особливими потребами. Засоби навчання у системі спеціальної освіти. Форми організації спеціального навчання.

Категорії порушень розвитку, причини їх виникнення

Поняття про порушення у розвитку. Причини виникнення порушень психофізичного розвитку. Види класифікацій порушень психофізичного розвитку. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням зору. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням слуху. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням опорно-рухового апарату. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням інтелекту. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням емоційно-вольової сфери. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням мовлення.

Підбір та поєднання методів навчання та виховання дітей із порушеннями розвитку. Методи роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку із психофізичними порушеннями

Тема 2. Інклузивна освіта

Історичний розвиток інклузивної освіти. Основні моделі інвалідності. Особливості формування інклузивної освітньої політики в Україні. Основні міжнародні нормативно-правові документи, дотичні до питань інвалідності. Універсальний дизайн у навчанні. Індивідуальна програма розвитку. Диференційований підхід до дітей з порушеннями психічного розвитку в інклузивному освітньому процесі. Діти з сенсорними порушеннями в інклузивному освітньому процесі. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату в інклузивному освітньому процесі. Структура та завдання діяльності інклузивно-ресурсних центрів. Функції інклузивно-ресурсних центрів.

Тема 3. Галузі спеціальної педагогіки

Предмет і завдання тифлопедагогіки, її місце в системі педагогічних знань. Особливості зорового сприйняття у дітей з порушеннями зору. Психолого-педагогічне обстеження дітей з порушеннями зору. Форми організації спеціального навчання

Предмет і завдання сурдопедагогіки, її місце в системі спеціальної освіти. Розвиток слухового сприйняття у дітей з порушеннями слуху. Форми організації спеціального навчання

Предмет і завдання ортопедагогіки, її місце в системі педагогічних знань. Форми організації спеціального навчання. Особливості методики фізичної реабілітації при захворюваннях і травмах периферійної нервової системи

Тема 4. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми із аутизмом

Основні ознаки аутизму. Класифікація розладів спектру аутизму за ступенем тяжкості. Корекційно-виховна робота з аутичними дітьми: встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки. Психолого-педагогічне обґрунтування змісту освіти в школі для дітей з аутизмом в умовах інклузивного навчання. Сучасні методики навчання і соціалізації дітей з аутизмом. Перспективи професійної реабілітації та соціальної адаптації осіб з аутизмом. Особливості пізнавальної сфер і психомоторної функції дитини: особливості уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення; особливості психомоторної сфери (стан тонусу, загальної моторики, дрібної моторики, зорово-моторної координації, моторна швидкість, пластичність, рухове наслідування, тактильний контакт). Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії

Тема 5. Вікова та педагогічна психологія

Вікові особливості розвитку психіки людини від народження до молодшого шкільного віку. Вікова періодизація психічного розвитку людини. Поняття про сенситивні та критичні періоди розвитку. Психічний та особистісний розвиток дитини від народження до вступу в школу. Розвиток пізнавальних психічних процесів в ранньому віці. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві. Види та значення рольової гри в дошкільному віці. Готовність дитини до навчання в школі. Особливості розвитку дитини молодшого шкільного віку. Адаптаційні проблеми молодшого школяра. Психологічні особливості засвоєння учнями знань і понять та формування умінь і навичок

Основна література

1. Бондар В. І. Інклузивне навчання та підготовка педагогічних кадрів для його реалізації. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. 2010. Вип. 15. – С. 39–42.
2. Єфімова С. М., Колупаєва А. А., Найда Ю. М. Налагодження партнерських стосунків з родинами. Інклузивна школа: особливості організації та

- управління: навч.-метод. посібник / за заг. ред. Л. І. Даниленко. Київ, 2007. — 128 с.
3. Острівська К. О. Соціальна адаптація дорослих осіб з загальними розладами розвитку: навч. посібник. Львів: Тріада плюс, 2012. 576 с.
 4. Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: поради батькам / В.І. Бондар та інші за редакцією В.Л. Бондаря, В.В. Засенка. — К.: Науковий світ, 2005. — 256 с.
 5. Синьов В. М. Психолого-педагогічні проблеми дефектології та пенітенціарії. Київ: «МП Леся», 2010. — 779 с.
 6. Синьова Є.П. Тифлопсихологія / Є.П. Синьова - Київ, 2004. — 213 с.
 7. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. — Луганськ: Альма-матер, 2003. — 436с.
 8. Ферт О., Рибак Ю. Гіперактивна дитина в класі. Стратегії реагування та організації навчального середовища. Методичні рекомендації. Серія «Інклюзивна освіта: Крок за кроком». USAID. Україна. Київ, 2015. — 21 с.
 9. Ферт О.Г. Індивідуальний підхід до корекції поведінки дітей з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги в інклюзивному освітньому процесі. Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Збірник наукових праць. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. Серія 19. Вип. 33. — С. 348-362.
 10. Ферт О.Г. Особливості планування навчально-виховного процесу для дітей з гіперактивністю та дефіцитом уваги. Науковий часопис. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Збірник наукових праць. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2019. Серія 19. Вип. 37. — С. 128-135.
 11. Хрестоматія з сурдопедагогіки /за ред. Фомічової Л.І., Київ, 2003. — 262 с.

Логопедія

Тема 1. Загальні поняття логопедії.

Логопедія як спеціальна педагогічна наука. Основні механізми усного мовлення. Етіологія порушень мовлення. Класифікації мовленнєвих порушень. Методи логопедичного впливу. Поняття про комунікації. Види і функції комунікації. Етапи розвитку комунікації дошкільника. Методики вивчення комунікації дошкільника

Тема 2. Дислалія

Визначення дислалії. Історичний аспект розвитку проблеми. Форми дислалії. Методика корекційної роботи при дислалії. Недоліки вимови [J](йотацізм), [k]-[k'], [t]-[t'] [г]-[г'], [x]-[x']. (каппацізм, паракаппацізм, гамацізм, хітізм). Недоліки вимови свистячих [c]-[c'], [z]-[z'], [ц]-[ц'], [дз]-[дз'],

шиплячих звуків [ш]-[ш'], [ж]-[ж'], [ч]-[ч'], [дж]. Недоліки вимови звуків [л]-[л'], [р]-[р'] (ламбдацізм, параламбдацізм, ротацізм і пааратацизм).

Тема 3. Дизартрія

Форми дизартрії за клінічною класифікацією (в залежності від осередку ураження). Formи дизартрії на основі клініко-фонетичного аналізу вимовних порушень. Клініко-психологічна та психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями. Схема та методика проведення обстеження дітей із дизартрією. Аналіз та інтерпретація матеріалів обстеження. Принципи корекційно-педагогічного впливу. Система корекційної логопедичної роботи. Система корекційної педагогічної роботи при дизартрії. Мовленнєва терапія при різних формах дизартрії. Основні прояви стертої дизартрії. Особливості діагностики стертої дизартрії. Корекція стертої дизартрії. Корекція анартрії. Загальна характеристика ДЦП. Характеристика рухових порушень при ДЦП. Особливості психологічного та мовленнєвого розвитку дітей з ДЦП. Особливості корекційної роботи при ДЦП.

Тема 4. Порушення голосу

Історичний аспект проблеми патології голосу і способів його виправлення. Сучасний стан проблеми. Класифікація порушень голосу та дослідження голосового апарату і голосової функції. Профілактика порушень голосу і профілактична робота з запобігання рецидивів голосової патології. Організація логопедичної допомоги дітям і дорослим, що страждають на різні патології голосу.

Тема 5. Ринолалія

Ринолалія. Первинні та вторинні порушення при ринолалії. Formи ринолалії. Комплексне дослідження осіб з ринолалією. Логопедичне обстеження осіб з ринолалією. Доопераційна корекційна логопедична робота при уроджених незрошеннях твердого і м'якого піднебіння. Післяопераційна корекційна логопедична робота при вроджених незрошеннях твердого і м'якого піднебіння.

Тема 6. ФФНМ, ЗНМ

Теоретичні основи проблеми фонетико-фонематичного недорозвинення. Обстеження фонетико-фонематичної сторони у дітей дошкільного віку. Методичні основи проведення індивідуальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ). Методичні основи проведення фронтальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ).

Загальне недорозвинення мовлення як мовленнєве порушення. Причини виникнення ЗНМ. Клінічні види ЗНМ. Перший та другий рівні недорозвинення мовлення. Третій і четвертий рівні ЗНМ. Характеристика фонетико-фонематичної сторони мовлення в дошкільників із ЗНМ. Особливості лексико-граматичного рівня мовлення дошкільників із ЗНМ. Сучасний підхід до проблеми

логопедичного обстеження дітей із недорозвиненням мовлення Основні принципи та напрямки корекційної роботи при ЗНМ.

Тема 7. Зайкання

Симптомокомплекс зайкання. Клінічні і психологічні особливості прояву зайкання. Принципи диференційованого психолого-педагогічного корекційного впливу на осіб, що зайкаються. Сучасний комплексний лікувально-педагогічний підхід до подолання зайкання.

Тема 8. Алалія. Афазія

Сучасні класифікації алалії і характеристика основних форм. Обстеження дітей з моторною алалією. Моторна алалія. Причини, механізми, симптоматика. Система корекційно-логопедичного впливу при моторній алалії. Сенсорна алалія. Причини, механізми, симптоматика. Система корекційно-логопедичної роботи при сенсорній алалії. Класифікації, форми афазій, дитяча афазія. Нейропсихологічне обстеження хворих на афазію. Корекційно-педагогічна робота при афазії. Особливості корекційної логопедичної роботи при дитячій афазії.

Тема 9. Порушення писемного мовлення

Сучасні погляди на механізми письма та читання. Зв'язок порушень письма і читання з порушеннями вербалних і невербалних психічних функцій. Обстеження учнів з порушеннями письма і читання. Методика логопедичної роботи з усунення дисграфії і дислексії.

Тема 10 Порушення мовлення, як супутнє порушення про порушеннях зору, слуху, інтелектуальних порушеннях, розладах аутистичного спектра

Основна література

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Кн. для логопеда. – Запоріжжя: Просвіта, 2000. – 216 с.
2. Крутій К.Л. Створення мовленнєвого середовища: теоретичні засади і практична реалізація. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС Лтд.», 2001. – 164 с.
3. Зайченко Г. Організація логопедичної роботи з дітьми із порушеннями аутичного спектра / Ганна Зайченко // Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання. – 2011. – № 3. – С. 21-23.
4. Белсткова О. В. Організація роботи психолого-медико-педагогічного консиліуму в ЗНЗ / О. В. Белсткова, А. Г. Толмачова // Логопед. – 2011. – N 9. – С. 5-16.
5. Соботович С.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2002, №3.

6. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його лексичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.
7. Соботович Є.Ф. Нормативні показники та критерії оцінювання мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2.
8. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. / Шеремет М.К., Мартиненко І.В. – К. : КНТ, 2006.
9. Соботович Є.Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з вадами мовленнєвого розвитку // Дефектологія. – 2002. – №1.
10. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
11. Логопедія. Підручник / За ред. М.Н. Шеремет. – К.: «Слово», 2010. – 672 с.
12. Белеткова О. В. Учитель-логопед як організатор взаємодії учасників корекційного процесу / О. В. Белеткова // Логопед. – 2013. – N 6. – С. 2-6.
13. Кудярська Т. Р. Виховання та навчання дітей з мовними порушеннями в умовах модернізації освіти / Т. Р. Кудярська // Логопед. – 2011. – N 8. – С. 17-18.
14. Лупінович С.М. Довідник вчителя-логопеда. – Запоріжжя, 2007. – 127 с. 6
15. Павловська Н. Інформаційно-комп'ютерні технології в логопедичній роботі з молодшими школярами загальноосвітньої школи / Наталія Павловська // Початкова школа. – 2010. – N 6. – С. 17-21.

Питання до державного екзамену

БЛОК 1

1. Спеціальна педагогіка. Об'єкт, предмет, мета та завдання педагогіки (загальної, спеціальної). Галузі спеціальної педагогіки. Назвати принципи спеціальної освіти. Місце спеціальної педагогіки у системі педагогічних наук, зв'язок з іншими науками.
2. Основні міжнародні нормативно-правові документи, дотичні до питань інвалідності.
3. Категорії порушень розвитку, причини їх виникнення. Поняття про корекцію. Стратегії корекційної роботи.
4. Система раннього виявлення та корекції відхилень у розвитку дітей. Організація ранньої допомоги дітям з порушеннями розвитку.
5. Основні групи дітей зі складними порушеннями та значення їх психолого-педагогічного вивчення. Засоби навчання у системі спеціальної освіти.
6. Завдання психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини зі складними порушеннями.
7. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням зору та слуху.

8. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням опорно-рухового апарату.
9. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням інтелекту.
10. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням емоційно-вольової сфери.
11. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням мовлення.
12. Історичний розвиток інклюзивної освіти. Основні моделі інвалідності.
13. Диференційований підхід до дітей з порушеннями психічного розвитку в інклюзивному освітньому процесі.
14. Діти з сенсорними порушеннями в інклюзивному освітньому процесі.
15. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату в інклюзивному освітньому процесі.
16. Структура та завдання діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Функції інклюзивно-ресурсних центрів.
17. Предмет і завдання тифлопедагогіки, її місце в системі педагогічних знань. Особливості зорового сприйняття у дітей з порушеннями зору.
18. Психолого-педагогічне обстеження дітей з порушеннями зору. Форми організації спеціального навчання.
19. Предмет і завдання сурдопедагогіки, її місце в системі спеціальної освіти. Розвиток слухового сприйняття у дітей з порушеннями слуху. Форми організації спеціального навчання.
20. Предмет і завдання ортопедагогіки, її місце в системі педагогічних знань. Форми організації спеціального навчання.
21. Основні ознаки аутизму. Класифікація розладів спектру аутизму за ступенем тяжкості.
22. Корекційно-виховна робота з аутичними дітьми: встановлення емоційного контакту, розвиток активного й усвідомленого ставлення до світу, просторово-часова організація середовища, вироблення стереотипів поведінки.
23. Особливості пізнавальної сфер і психомоторної функції дитини: особливості уваги, сприймання, пам'яті, мислення, мовлення; особливості психомоторної сфери (стан тонусу, загальної моторики, дрібної моторики, зорово-моторної координації, моторна швидкість, пластичність, рухове наслідування, тактильний контакт).
24. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.
25. Вікові особливості розвитку психіки людини від народження до молодшого шкільного віку.
26. Вікова періодизація психічного розвитку людини. Поняття про сенситивні та критичні періоди розвитку.
27. Психічний та особистісний розвиток дитини від народження до вступу в школу.
28. Розвиток пізнавальних психічних процесів в ранньому віці. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві.

29. Види та значення рольової гри в дошкільному віці. Готовність дитини до навчання в школі.
30. Адаптаційні проблеми молодшого школяра. Психологічні особливості засвоєння учнями знань і понять та формування умінь і навичок

БЛОК 2

1. Поняття про комунікації. Види і функції комунікації. Етапи розвитку комунікації дошкільника. Методики вивчення комунікації дошкільника.
2. Мислення та мовлення. Види і функції мовлення. Методики вивчення особливостей мовлення.
3. Логопедія як галузь корекційної освіти. Історія розвитку та становлення логопедії як науки. Предмет, об'єкт, методи та основні завдання логопедії.
4. Етіологія порушень мовлення. Особливості збору анамнезу та логопедичного обстеження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
5. Класифікація порушень мовлення. Клініко-педагогічний та психолого-педагогічний підходи до класифікації мовленнєвих порушень. Їх порівняльна характеристика.
6. Загальні вимоги до корекційних занять. Основні методичні вимоги до проведення логопедичних занять. Структура логопедичного заняття. Організація робочого місця логопеда. Ведення документації.
7. Особливості проведення логопедичних ігор, їх класифікація. Особливості організації групової та індивідуальної роботи на логопедичних заняттях.
8. Сутність поняття дислалії. Причини її виникнення. Механізми, симптоматика, класифікація. Основні напрями корекційно-виховної роботи при дислалії.
9. Визначення дислалії. Історичний аспект розвитку проблеми. Форми дислалії.
10. Недоліки вимови [J](йотацізм), [κ]-[κ'], [t]-[t'] [r]-[r'], [x]-[x']. (каппацізм, паракаппацізм, гамацізм, хітізм).
11. Визначення понять «дизартрія», «анартрія». Етіологія та синдроми, що характеризують дизартрію. Симптоматика дизартрії.
12. Методика проведення обстеження дітей із дизартрією. Система корекційної логопедичної роботи при дизартрії.
13. Основні прояви стертої дизартрії. Особливості діагностики стертої дизартрії. Корекція стертої дизартрії.
14. Особливості психологічного та мовленнєвого розвитку дітей з ДЦП. Особливості корекційної роботи при ДЦП. Особливості спілкування та комунікації при анартрії.
15. Загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ) як системне порушення. Психолого-педагогічні особливості дітей із ЗНМ.
16. Особливості лексико-граматичного рівня мовлення дошкільників із ЗНМ. Основні принципи та напрямки корекційної роботи при ЗНМ.

17. Фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ). Характеристика порушень фонематичних процесів.
18. Методичні основи проведення індивідуальних корекційних занять з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвинення мовлення (ФФНМ)
19. Класифікація порушень голосу та дослідження голосового апарату і голосової функції. Профілактика порушень голосу і профілактична робота з запобігання рецидивів голосової патології.
20. Сутність поняття ринолалії. Етіологія, класифікація. Механізм утворення піднебінно-глоткової змички.
21. Логопедичне обстеження осіб з ринолалією. Доопераційна робота при уроджених незрошеннях твердого і м'якого піднебіння.
22. Післяопераційна робота при вроджених незрошеннях твердого і м'якого піднебіння.
23. Сутність поняття заїкання та його причини. Характеристика невротичної, неврозоподібної та змішаної форм заїкання: причини, механізми, симптоматика.
24. Порушення письма. Причини, класифікація, основні напрямки корекційної роботи при дисграфії.
25. Порушення читання. Причини, класифікація, основні напрямки корекційної роботи при дислексії. Обстеження учнів з порушеннями письма і читання.
26. Методика логопедичної роботи з усунення дисграфії і дислексії.
27. Алалія як системне недорозвинення мовленнєвої діяльності. Етіологія, класифікація, напрямки корекційно-педагогічної роботи при алаліях.
28. Обстеження дітей з моторною алалією. Моторна алалія. Причини, механізми, симптоматика. Система корекційно-логопедичного впливу при моторній алалії.
29. Сенсорна алалія. Причини, механізми, симптоматика. Система корекційно-логопедичної роботи при сенсорній алалії.
30. Класифікації, форми афазій. Корекційно-педагогічна робота з подолання афазії. Дитяча афазія. Причини, механізми, симптоматика.

БЛОК 3

1. Охарактеризуйте зміст логопедичного обстеження. Обґрунтуйте необхідність аналізу результатів діагностики стану сформованості мовленнєвої функції.
2. Визначте мету та план корекційної роботи з дітьми з порушеннями мовлення (на прикладі будь якого порушення).
3. Визначте послідовність організації діагностики рухомості артикуляційного апарату. Назвіть конкретні вправи, що дозволяють отримати об'єктивні відомості стосовно специфіки порушень. Наведіть приклади порушень артикуляції при порушеннях мовлення.

4. Охарактеризуйте процедуру діагностики, що дозволяє дійти правильного висновку стосовно особливостей вимови звуків л, р та їх пом'якшення. Опишіть матеріали та засоби діагностики
5. Охарактеризуйте процедуру діагностики, що дозволяє дійти правильного висновку стосовно особливостей вимови свистячих та шиплячих звуків. Назвіть типові недоліки вимови свистячих та шиплячих звуків та методи їх діагностики.
6. Розкрийте алгоритм діагностики фонематичних процесів із зазначенням їх особливостей розвитку при різних порушення мовлення. Наведіть приклади вправ для діагностики фонематичних процесів.
7. Розкрийте структуру логопедичних занять при різних порушеннях мовлення. Визначте місце вербального матеріалу, ігор, наочності, технічних засобів навчання, ритміки у контексті логопедичного заняття. Наведіть приклади використання на різних етапах роботи.
8. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання афазії у дітей. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань..
9. Приведіть приклад індивідуальної програми розвитку особливої дитини.
10. Складіть план діагностики дитини із розладами спектру аутизму.
11. Охарактеризуйте методи дослідження симультанних та сукцесивних процесів, імпресивного, експресивного мовлення.
12. Описати логопедичні ігри, для дітей раннього віку і старших дошкільників, які використовуються для формування мовленнєвого дихання
13. Охарактеризуйте вправи для обстеження мовленнєвого дихання у дітей дошкільного віку.
14. Запропонуйте фрагмент індивідуального заняття для корекції свистячих звуків.
15. Запропонуйте фрагмент заняття для корекції звуків [л] та [л']. Приклади постановки, автоматизації та диференціації даних звуків.
16. Запропонуйте фрагмент заняття для корекції звуків [р] та [р']. Приклади їх постановки, автоматизації та диференціації
17. Опишіть методику проведення обстеження дітей із дизартрією. Моніторинг моторного розвитку немовлят з метою виявлення рухових порушень.
18. Опишіть схему роботи над звуковою стороною мовлення при ринолалії
19. Продемонструйте вправи для обстеження типу і характеру фізіологічного і мовленнєвого дихання дитини з ринолалією.
20. Продемонструйте вправи для обстеження голосової функції дитини з ринолалією.
21. Продемонструйте приклад логопедичного заняття за темою "Обстеження фонематичного процесів".
22. Підберіть практичні завдання, ігри та вправи на розвиток фонематичних процесів у дітей дошкільного віку.
23. Продемонструйте ігри та вправи для розвитку діафрагмального та диференційованого мовленнєвого дихання
24. Опишіть поради для батьків дітей із заїканням.

25. Запропонуйте фрагмент індивідуального логопедичного корекційного заняття для дітей із ЗНМ I - II рівня.
26. Запропонуйте фрагмент індивідуального логопедичного корекційного заняття для дітей із ЗНМ III-IV рівня
27. Запропонуйте фрагмент індивідуального логопедичного корекційно – розвиткового завдання для корекції моторної азалії.
28. Поради родичам осіб з афазією.
29. Запропонуйте фрагмент заняття для корекції дислексії
30. Скласти конспект логопедичного заняття з формування граматичних значень словотворчих морфем у дітей, які мають труднощі в оволодінні морфологічним принципом письма, орфографічними уміннями та навичками.